

pd
711

ANDRÉS TRAPIELLO
«Las letras y las
armas»

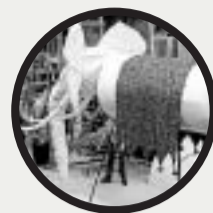
Considerado un clásico, agotado y buscado como libro de culto, se reedita «Las letras y las armas», un libro tan útil como polémico. ▶3

PROTAGONISTA DE LA SEMANA

XARXA TEATRE

En la Bienal de Jóvenes Creadores de Voiron
La compañía de teatro de calle Xarxa Teatre, de Castelló, continúa conquistando mundo con sus espectáculos. El grupo, dirigido por **Leandre Escamilla** y **Manuel Vilanova**, se encuentra en la ciudad francesa de Voiron donde hoy, viernes, se convertirá en la gran protagonista de la Bienal de Jóvenes Creadores con un gran desfile, en el que participarán 1.200 personas. Se trata de una puesta en escena sobre el estratega cartaginés Aníbal y su travesía por Los Alpes.

Levante
EL MERCANTIL VALENCIANO

Assaig

POR ANTONI ZARAGOZÀ

■ Vigorosa, poderosíssima, la veu del nostre poeta, «clàssic rotund de la literatura catalana i universal», ressona tostemps en el cor-prenedor tornaveus dels seus poemes. Ple-nament reconegut, **Ausiàs March** fou cele-brat, admirat, traduït, imitat i plagiat pels seus coetanis. El **marqués de Santillana** el cita amb admiració, **Joan Moreno** en parla d'un mestre en poesia, **Bernat Fenollar** sol·licita els seus consells; per a **Lluís de Vi-larasa**, **Leonard de Sors**, o **Pere Torroella**, és el model excels del poeta. Clàssic indis-cutible, Ausiàs March és objecte, any rere any, de nous estudis, assaigs, indagacions, recerques, que el donen a conèixer a un pú-blic cada volta més ampli, civilitzat i curiós. Tres nous títols s'hi afegeixen, ara, a l'es-plèndid corpus bibliogràfic sobre Ausiàs March: **Ferran Garcia-Oliver** publica *Au-sias Marc*, una nova actualització biogràfica, a la llum de la recent documentació apa-reguda, i una profunda recerca del perso-natge a través dels seus poemes; a *Lo cor sal-vatge: indagacions sobre Ausiàs March*, el doctor, **Robert Archer**, n'a-rreplega «diversos estudis, alguns inèdits i altres pu-blicats», en un intent per in-terpretar alguns aspectes claus de la seua obra; i, al seu torn, **Marion Coderch** ens proposa a *Ausiàs March, les dones i l'amor*, un passeig per la literatura de la misogínia medieval, per a mostrar-nos la força inno-vadora de l'obra ausiasmar-quiana dins la tradició he-retada.

Els trets clarobscurs de la vida del millor poeta del quaretrecent —una vida «notòriament mediocre», segons **Joan Fuster**— són el punt de partença del llibre de Garcia-Oliver. *Ausias Marc* és una nova revisió de la trajectòria humana del poeta valencià, a través de la nova documentació treta a la llum: préstecs, donacions, reconeixements, testaments, procuracions, plets processals. Tot plegat, però, «poca cosa més que referents freds, massa asèp-tics com per resoldre els enigmes» de la vida d'a-quest cavaller modest. «Pro-bablement», ens diu l'autor, «mai no sabrem amb certesa si la vida d'Au-siàs March fou mediocre o fantàstica». Mal-grat això, Garcia-Oliver escodrinya, regira i busca incansable entre els versos marqui-ans els referents autobiogràfics, sabedor que

Hi ha figures cabdals que el temps no esborra. És el cas del poeta de La Safor Ausiàs March, clàssic indiscutible, poderosa veu del Segle d'Or en «bell catalanesc», que arriba fins avui amb noves i ben diferents indagacions al voltant de la seua vida i obra; les que han fet Ferran Garcia-Oliver, Robert Archer i Marion Coderch.

Recerca

«Jo sóc aquest, que em dic Ausiàs March»

Al centre de la ciutat de Gandia hi ha una escultura tallada en pedra del poeta de La Safor Ausiàs March. Detall del rostre. • LEVANTE-EMV

March, orgullós portentós, fa de l'autoafirmació permanent la seua obra, on hi ha la seua vida, però també el seu món, les idees i les actituds de la seua societat. La dificultat del biògraf rau en què March, perspicaç, des-

pulla la seua obra de qualsevol fet identi-ficable, convertint el seu poemari en un ca-muflatge ordit a consciència. Potser, per la certesa d'una vida, íntima i pública, sargida de fracassos. Per això, «quan escriu s'allibe-ra dels fantasmes i es comprén en la imper-fecció», tot i fer-ne una lectura amarga del món que li va tocar viure.

És ací on s'emmarca *Lo cor salvatge: in-dagacions sobre Ausiàs March*, amb què, el doctor Robert Archer ens indica el seu propòsit: «el títol d'aquest llibre expressa per-fectament la posició d'Ausiàs March davant l'impuls creador i davant el món en el qual li va tocar viure». En una societat medieval que agonitza, on els governs de les ciutats ad-quirien un net perfil burgés, l'estament social dels cavallers —la petita noblesa— entrava en conflicte constant per no perdre els pri-villegis de classe, valors i ideologia. El fet, doncs, d'escriure versos era una manera de reivindicar la identitat de classe. Ausiàs March, ens diu Robert Archer, «escrivia amb un sentit d'orgull personal basat en aquella posició social», la seua poesia en va plena d'al·lusions al context social de l'època i d'un sistema reiteratiu d'idees: la tradició re-tòrica i poètica heretada; la relació vassal·lei, com a element creador; la seua teoria de l'amor; la relació de l'home medieval amb Déu; la res-ponsabilitat relativa per la pròpia conducta moral; o l'ac-titud i la relació envers les do-nes: la ingènua idealització de la dona, objecte de perpè-tua adoració, i la solsida dels purs ideals quan només tro-ben en la dama l'amor vulgar, origen de la tradició misògina medieval, que March renova-rà per dotar-la d'una nova identitat, inèdita i original.

Segons Marion Coderch a *Ausiàs March, les dones i l'a-mor*, aquesta renovació de la tradició lírica cortesa, es con-creta, fonamentalment, en dos aspectes: en primer terme, March se n'aparta de la tradi-ció trobadoresca, pel que fa a la versificació, abandonant la varietat de metres caracterís-tica d'aquesta lírica en favor d'una clara preferència per les octaves decasil·làbiques, al-hora que deixa de costat el vir-tuosisme formal per inaugu-rar una nova estètica amb què expressar i il·lustrar els ele-ments del llegat trobadoresc de tradició cortesa: la dona i l'amor. Ho farà, però, des d'u-na comprensió personal, in-èdita i original. Així, l'autora mena el lector per la història i l'evolució dels textos lírics de tradició cortesa i el cant tor-badoresc sota una llum nova; una passeja-

JOSÉ MIGUEL G. CORTÉS

La ciudad cautiva

EDICIONES AKAL, COLECCIÓN ARTE CONTEMPORÁNEO, 2010

► Aborda los dos temores centrales que organizan los miedos que moldean la vida en la ciudad. El primero: la desigualdad económica. El segundo: el desconocimiento de los otros y el temor a la pérdida de identidad. La ciudad como espacio de libertad está siendo controlada por las fuerzas del orden con medidas sofisticadas e imperceptibles (prótesis tecnológicas instaladas en lugares estratégicos) cuyo objetivo es garantizar la seguridad. A ese perverso juego se refiere el doctor en Filosofía y profesor de Teoría del Arte en BB AA de Valencia.

HERTA MÜLLER

Tot el que tinc, ho duc al damunt

BROMERA, COL.: L'ECLÈCTICA, TRAD.: JOAN FONTCUBERTA, 2010

► Després de *L'home és un gran faisà en el món* i *La bèstia en el cor*, Bromera edita la tercera de les obres de la guanyadora del Nobel 2009. Romania, a les acaballes de la II Guerra Mundial, la minoria ètnica alemanya és perseguida pel règim estalinista. El protagonista viu un abans i un després d'aquesta història tràgica que narra detalls de la vida quotidiana dels deportats alemanys en els camps de treball russos. Metàfora de la pèrdua de les possessions materials per a mostrar-nos l'horror de la pèrdua d'humanitat.

ALBERT TOLDRÀ I VILARDELL

Mestre Vicent ho diu per espantar. El més enllà medieval

EDITORIAL AFERS, PRÒLOGO DE FRANCISCO M. GIMENO BLAY, 2010

► «Mestre Vicent ho diu per spantar» es la frase que san **Vicent Ferrer** atribuye a un supuesto oidor escéptico, cuando predica sobre los castigos eternos, y expresa el carácter terrorista de sus sermones: el día de la ira divina y el infierno son «máquinas de hacer miedo». La literatura, la teología y la iconografía medievales son impregnadas de este uso. El libro, del valenciano **Alberto Toldrà**, doctor en Historia, es un innovador estudio antropológico sobre la construcción del imaginario del mundo sobrenatural medieval más allá de la muerte.

V. JAVIER LLOP PÉREZ

Rilke y la muerte

ALFONS EL MAGNÀNIM. COL. NOVATORES, 2010

► **Rainer María Rilke** es, junto con **Celan** y **Trakl**, uno de los grandes poetas en lengua alemana del S XX. En su obra, la muerte ocupa un lugar central. Considerada la mayoría de las veces «una tormenta que a arrebatar nos viene», Rilke muestra su enigmática unidad con la vida. Este ensayo del catedrático de filosofía valenciano **V. Javier Llop**, intenta esclarecer este enigma, que requiere la asunción radical de la finitud y exige la maduración de la muerte en nosotros como un fruto, para hacer de ella una «muerte propia».

Assaig

VE DE LA PÀGINA 1

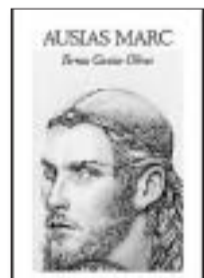
da on el lector atent hi trobarà respostes a alguns dels interrogants sobre el paper de la dona i l'amor en els poemes d'Ausiàs March. En segon terme, l'autora assenyala una característica de relleu cabdal: March bandja la llengua occitana, així com el llatí, amb què havia assimilat i estudiat el llegat dels seus avantpassats, i decideix per pròpia voluntat —una voluntat aferrissada, indomable— emprar el valencià —«el bell catalanesc»— (eixe català, clàssic i esplèndid, que parlem els valencians, en expressió d'**Enric Valor**) com a llengua vehicular amb què expressar-se i escriure la totalitat de la seua obra.

ROBERT ARCHER

Lo cor salvatge: indagacions sobre Ausiàs March

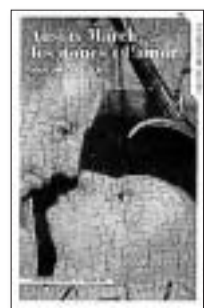
► ALFONS EL MAGNÀNIM, 2010.

FERRAN GARCIA-OLIVER

Ausiàs March

► PUV, 2010.

MARION CODERCH

Ausiàs March, les dones i l'amor

► Estudis universitaris
ALFONS EL MAGNÀNIM, 2009.

Qualsevol camí pot ser el de Santiago. L'articulista de **Levante-EMV** Emili Piera relata la seua travessia per les estrelles. Viatges, paisatges, físics o de l'ànima; aventura humana que necessita de la curiositat i el sentit de l'humor com a credencial.

La credencial del pelegrí

Narrativa

POR ANTONI GÓMEZ

■ *El camí de les estrelles. Pelegrins a Santiago* no és una guia de viatges ni de recomanacions diverses per als caminants que enguany, any jubilar, desitgen fer el camí del nord o francès de Santiago, malgrat que el títol ens pugua portar aquest equívoc. El periodista i escriptor **Emili Piera** (Sueca, 1954) ha escrit un llibre de viatges dividit en dues parts amb el teló de fons del camí de Santiago, sense aspiracions pedagògiques ni de cap altra mena que no siga el relat de l'experiència humana que l'autor ha recuperat de la memòria. Corresponen a dues parts del camí i dos períodes vitals del narrador marcats per vint anys de diferència. La literatura i la història estan, no cal dir-ho, ineludiblement unides a la rica mítica sobre el camí o camins de Santiago. Tanmateix, qualsevol camí potser el de Santiago si allò que importa veritablement és la riquesa de l'experiència, més enllà de reptes personals o esperit competitiu: «L'esperit del pelegrinatge estava penetrant fins i tot a través de la dura cuirassa de la meua tòtina i aleshores percebia molt clarament que el romiatge no demostra res, no vol demostrar res, no és competitiu, no vol reptar ningú, ni tan sols un mateix».

De fet, ara i ací, allò més interessant és justament la visió que l'escriptor valencià ofereix

del romiatge: ens fa una mica l'ullet amb humor i trobem moments de lirisme i de gran calat literari en la descripció dels paisatges i les situacions humanes que es van produint al llarg del trajecte. Hi apareixen un gran nombre de personatges cosmopolites que són una de les essències del camí. Personatges d'aire del món, pelegrins que es troben i retroben en diferents indrets de l'itinerari; anècdotes i vivències dels protagonistes del viatge.

Són incidències que l'autor va recuperant de la memòria com peces d'un trencaclosques, fent particip del procés al lector en algunes ocasions. I com en qualsevol aventura humana, hi ha també

EMILI PIERA

El camí de les estrelles

► Imatges de Paco Tortosa.
CARENA EDITORS, 2010.

moments de dubte i abatiment, eufòria i melangia, instants de revel·lació i misticisme: «Un gran ocell rapinyaire —una àguila, potser— va descendir fins a situar-se, planant, molts pocs metres per damunt de mi. L'àguila girà el seu cap per a mirar-me i, aleshores, em vaig sentir com interrogat pel meu destí, llançat a una jugada d'urgències mortals i sense fisures».

L'itinerari és el de la memòria, ausades, i el primer capítol narra l'arribada a la catedral dels tres ciclopelegrins, l'autor, Paco i Laura. D'antuvi, el narrador ens ubica en l'ambient humà de la plaça de l'Obradoiro i, com un canterer, a partir d'aquesta circumstància es posa en marxa el mecanisme de la remembrança. De Burgos a Lleó i des de Lleó a Santiago hi apareixen paratges, paisatges, albergs, personatges, pobles i circumstàncies diverses del camí i dels pelegrins. Hi ha també citacions cultes; consideracions històriques, literàries i filosòfiques que enriqueixen la narració: «El més cert és que la pobresa —absoluta o relativa— és una excel·lent credencial del pelegrí».

Certament, hi ha un canvi de registre en la segona part que relata fets d'un viatge de fa vint anys, és un altre context vital i social, lògicament, i amb diferents companys de viatge. És un canvi que pot distraure els lectors, acostumats al ritme narratiu anterior. Els protagonistes —Emili, Joan i Víctor— inicien el romiatge —en aquesta ocasió a peu— des de Saint Jean Pied de Port i el continuen per Roncesvalls i les terres navarreses fins Santiago. Ací els fets del viatge es presenten més diluïts i l'autor ens mostra obertament la incertesa del procés: «No sé si es tracta d'un record fals o l'he importat d'un altre viatge». La presentació tipogràfica del llibre és excel·lent i la narració va acompanyada de magnífiques fotografies de **Paco Tortosa**.

Així les coses, aquest és un llibre recomanable per a caminants i lectors curiosos que siguin capaços d'afrontar el recorregut amb bona predisposició intel·lectual i una mica de sentit de l'humor, sobretot perquè està escrit des de l'honestedat i mai no es pretén confondre o manipular els fets cercant algun objectiu més enllà del purament literari. I un últim avís per als pelegrins que utilitzen bicicleta: aneu en compte amb la tendinitis, la satiriasi i la vulva del ciclista. Queda dit.

